

ỨNG DỤNG CHATGPT TRONG GIẢNG DẠY TRIẾT HỌC MÁC-LÊNIN TẠI HỌC VIỆN TÀI CHÍNH - PHÂN HIỆU TỈNH HƯNG YÊN HIỆN NAY

BÙI THỊ NHUNG

Học viện Tài chính - Phân hiệu tỉnh Hưng Yên

Nhận bài ngày 04/5/2026. Sửa chữa xong 10/6/2026. Duyệt đăng 25/6/2026.

Abstract

The Fourth Industrial Revolution, with the explosion of artificial intelligence (AI), exemplified by ChatGPT, is posing fundamental and groundbreaking innovation demands in higher education. For highly abstract and generalized subjects like Marxist-Leninist Philosophy, the application of this technology opens up new interactive spaces and promotes students' self-learning abilities. This paper proposes a system of solutions to promote the application of ChatGPT in teaching Marxist-Leninist Philosophy at the Academy of Finance - Hung Yen Branch, aiming to improve the quality of training and meet output standards in the context of digital transformation in education.

Keywords: Solutions, applications, ChatGPT, Marxist-Leninist philosophy, Academy of Finance - Hung Yen Branch.

1. Đặt vấn đề

Bước vào kỷ nguyên của Cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư, sự bùng nổ của trí tuệ nhân tạo (AI) với các mô hình ngôn ngữ lớn, tiêu biểu là ChatGPT đã và đang tái định hình sâu sắc mọi mặt của đời sống xã hội, trong đó giáo dục đại học chịu tác động trực tiếp và mạnh mẽ nhất. Trong hệ thống giáo dục đại học Việt Nam, môn học Triết học Mác-Lênin giữ vai trò nền tảng đặc biệt quan trọng, là thế giới quan và phương pháp luận khoa học giúp sinh viên (SV) hình thành bản lĩnh chính trị, tư duy biện chứng và khả năng phân tích các hiện tượng kinh tế - xã hội phức tạp. Tuy nhiên, thực tiễn giảng dạy môn học này tại các trường đại học khối ngành kinh tế luôn gặp phải những rào cản mang tính đặc thù. Do tính chất lý luận có độ khái quát và trừu tượng cao, SV khối ngành Tài chính - Kế toán vốn quen với tư duy logic toán học, số liệu tường minh thường có tâm lý e ngại, thụ động, coi môn học là khô khan và xa rời thực tiễn hành nghề sau này. Tại Học viện Tài chính - Phân hiệu tỉnh Hưng Yên, yêu cầu nâng cao chất lượng đào tạo gắn liền với bối cảnh thực tiễn của một cơ sở đào tạo vệ tinh đòi hỏi những giải pháp đổi mới có tính đột phá và trực quan cao hơn nữa. Đối tượng người học tại Phân hiệu là thế hệ Gen Z, năng động, nhạy bén và có xu hướng sở hữu năng lực số tự nhiên. Việc chủ động nghiên cứu, tích hợp và đẩy mạnh ứng dụng ChatGPT vào chu trình dạy học môn Triết học Mác-Lênin tại đây không chỉ là một giải pháp tình thế nhằm tăng tính hấp dẫn của bài giảng mà còn là một tất yếu khách quan, giúp cá nhân hóa lộ trình học tập, giải phóng sức sáng tạo của cả giảng viên (GV) lẫn SV, đồng thời xây dựng một môi trường tương tác học thuật hiện đại.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng ứng dụng ChatGPT trong giảng dạy Triết học Mác-Lênin tại Học viện Tài chính - Phân hiệu tỉnh Hưng Yên hiện nay

2.1.1. Những kết quả đạt được trong ứng dụng ChatGPT

Bước đầu đổi mới tư duy dạy học và nâng cao năng suất sáng tạo học liệu của GV. Kết quả nổi bật đầu tiên trong việc ứng dụng ChatGPT tại Phân hiệu tỉnh Hưng Yên chính là sự chuyển biến mạnh mẽ trong nhận thức và phương pháp luận dạy học của đội ngũ GV giảng dạy Lý luận chính trị. Công cụ này đã giải phóng GV khỏi các công việc mang tính thủ công, lặp đi, lặp lại như soạn thảo ngân hàng câu

Email: buinhung28091985@gmail.com

hỏi trắc nghiệm, thiết kế khung bài giảng hay tìm kiếm tư liệu thô. Thay vào đó, GV có thêm thời gian để đầu tư vào chiều sâu khoa học, tính thời sự và tính định hướng tư tưởng của bài giảng. Việc tương tác với AI giúp GV nhanh chóng “dịch” các thuật ngữ triết học phức tạp sang ngôn ngữ số liệu, mô hình của SV khối ngành Tài chính - Ngân hàng. Quá trình này không chỉ làm giảm tính giáo điều, kinh viện vốn có của môn học mà còn giúp GV xây dựng được hệ thống học liệu mở, cập nhật liên tục theo dòng chảy kinh tế thế giới và trong nước dưới lăng kính biện chứng (Phạm Mai, 2023).

Kích thích tinh thần chủ động, tư duy tự học và cá nhân hóa lộ trình tiếp cận lý luận của SV. Đối với người học, việc đưa ChatGPT vào quy trình học tập đã làm thay đổi căn bản vị thế của SV: từ những người nghe thụ động, ghi chép máy móc chuyển thành những chủ thể chủ động chiếm lĩnh tri thức. Tại Phân hiệu tỉnh Hưng Yên, với đặc thù SV thế hệ Gen Z nhạy bén với công nghệ, ChatGPT đã giải quyết được bài toán “lệch pha” về tốc độ tiếp thu bài trên lớp. Những em có lực học trung bình hoặc chưa hiểu rõ các khái niệm trừu tượng đã có thể tự tin chất vấn AI ngoài giờ học mà không gặp rào cản tâm lý e ngại. Khả năng giải thích đa cấp độ của ChatGPT giúp SV cá nhân hóa cách học, tự tìm kiếm các văn bản giải nghĩa phù hợp với phong nền tư duy cá nhân (Dương Thanh Linh, 2023). Sự hứng thú được khơi dậy khi SV nhận ra triết học không phải là những giáo điều xa vời mà là một công cụ phân tích sắc bén cho chính chuyên ngành kinh tế họ đang theo đuổi. Ví dụ: Khi chuẩn bị bài về “Cấp phạm từ Nguyên nhân và Kết quả”, một nhóm SV chuyên ngành Kế toán tại Phân hiệu đã chủ động dùng ChatGPT để chuẩn bị nội dung thuyết trình. SV nhập lệnh yêu cầu AI phân tích mối quan hệ biện chứng này thông qua hiện tượng “Nợ xấu ngân hàng”. ChatGPT đã trả về kết quả phân tích rõ ràng: Nguyên nhân không chỉ đơn thuần từ phía doanh nghiệp mất khả năng chi trả (nguyên nhân bên trong) mà còn từ biến động lãi suất toàn cầu và chính sách thắt chặt tiền tệ (nguyên nhân bên ngoài). Từ việc thảo luận với AI, nhóm SV đã tự tin xây dựng một bài thuyết trình sơ đồ tư duy có tính thực tiễn cao, liên kết chặt chẽ tri thức triết học với bản chất kinh tế dòng tiền.

Thúc đẩy môi trường tương tác học thuật và phát triển năng lực phản biện trong không gian lớp học. Sự hiện diện của ChatGPT như một “bên thứ ba” trong lớp học đã phá vỡ thế độc thoại của GV, tạo tiền đề cho các cuộc tranh luận đa chiều. GV không còn mất thời gian giải thích từ ngữ mà tập trung tổ chức cho SV thảo luận, phản biện lại chính các câu trả lời của AI. Hình thức này thúc đẩy năng lực phản biện, khả năng làm việc nhóm và tư duy độc lập của SV lên một tầm cao mới. SV buộc phải nghiên cứu kỹ giáo trình chuẩn của Bộ Giáo dục và Đào tạo thì mới có đủ công cụ lý luận để “bắt lỗi” AI. Lớp học lý luận chính trị từ đó trở nên sôi nổi, có tính mở và thực chất, rèn luyện cho người học kỹ năng tranh biện khoa học - một năng lực cốt lõi của công dân toàn cầu trong kỷ nguyên số (Nguyễn Văn Sỹ, 2025). Ví dụ: Trong một tiết học về “Quy luật phủ định của phủ định”, GV chia lớp thành hai phe và yêu cầu một phe dùng ChatGPT để bảo vệ luận điểm: “*Sự phát triển của tiền tệ từ tiền giấy sang tiền số (Crypto) là một sự phủ định sạch trơn, xóa bỏ hoàn toàn giá trị của tiền tệ truyền thống*”. Phe còn lại sử dụng kiến thức giáo trình để chất vấn, phản biện luận điểm của AI. Qua cuộc tranh luận này lửa dưới sự trọng tài của GV, SV tự nhận thức được rằng tiền số chỉ là sự “phủ định biện chứng” - kế thừa chức năng thước đo giá trị của tiền tệ truyền thống nhưng phát triển trên một hình thái công nghệ mới, hoàn toàn không phải phủ định sạch trơn. Kết quả là toàn bộ lớp học đều thấu hiểu sâu sắc quy luật này.

2.1.2. Những tồn tại, hạn chế trong ứng dụng ChatGPT

Hiện tượng “ảo tưởng” tri thức của AI gây sai lệch hệ thống thuật ngữ kinh điển và kiến thức cốt lõi. ChatGPT hoạt động dựa trên thuật toán xác suất để dự đoán từ ngữ tiếp theo, hoàn toàn không có khả năng nhận thức hay thấu hiểu bản chất tư tưởng như con người. Do đó, đối với một môn khoa học có tính logic chặt chẽ, hệ thống thuật ngữ chuyên biệt và tính chuẩn xác cao như Triết học Mác-Lênin, ChatGPT rất dễ tạo ra các nội dung có vẻ ngoài khoa học nhưng bản chất lại sai lệch, bịa đặt văn kiện hoặc trích dẫn nhầm lẫn tác giả. Nếu GV và SV thiếu một bộ lọc kiến thức vững vàng hoặc có tâm lý chủ quan, việc tin theo các câu trả lời của AI sẽ dẫn đến những sai lầm nghiêm trọng về mặt nhận thức hệ tư tưởng, làm lu mờ tính khoa học và tính cách mạng của học thuyết. Ví dụ: Khi SV đặt câu hỏi: “*Nêu quan điểm của V.I.Lênin về vật chất trong tác phẩm Chủ nghĩa duy vật và chủ nghĩa kinh nghiệm phê phán*”,

ChatGPT có thể trả về một đoạn định nghĩa có cấu trúc rất mượt mà nhưng lại trộn lẫn các cụm từ của triết học duy vật cũ hoặc tệ hơn là tự bịa ra một câu trích dẫn không hề tồn tại trong văn bản gốc của Lênin. Nếu SV lười tra cứu giáo trình chuẩn của Bộ Giáo dục và Đào tạo, họ sẽ chép nguyên văn định nghĩa sai lệch này vào bài kiểm tra, dẫn đến việc hiểu sai hoàn toàn bước ngoặt cách mạng mà Lênin đã tạo ra cho phạm trù vật chất.

Nguy cơ triệt tiêu tư duy độc lập, gây ra hội chứng “lười suy nghĩ” và đạo văn công nghệ ở SV. Sự tiện lợi và tốc độ phản hồi tính bằng giây của ChatGPT đang tạo ra một bộ phận SV mắc hội chứng phụ thuộc công nghệ, làm suy giảm nghiêm trọng năng lực tự học và tư duy độc lập. Triết học vốn là môn học đòi hỏi người học phải trải qua một quá trình “nghiên ngẫm”, va đập tư duy, từ việc đọc các văn bản kinh điển, phân tích mâu thuẫn cho đến việc tự tổng hợp quy luật (Nguyễn Nhân, 2024). Tuy nhiên, khi đối mặt với các bài tập thảo luận hay tiểu luận, nhiều SV tại Phân hiệu tỉnh Hưng Yên đã chọn giải pháp “đi tắt” bằng cách sao chép nguyên văn câu trả lời của AI. Thực trạng này biến quá trình học tập thành một vòng lặp cơ học: GV ra đề → SV ném đề vào ChatGPT → AI sản xuất văn bản → SV nộp bài. Hệ quả là người học hoàn toàn không động lại bất kỳ tri thức nào, khả năng ngôn ngữ bị thu hẹp và năng lực phản biện bị triệt tiêu ngay từ giai đoạn sơ khai. Ví dụ: Khi GV giao đề tài tiểu luận nhóm: *“Phân tích vai trò của thực tiễn đối với nhận thức và liên hệ thực tế bản thân”*. Thay vì phải ngồi lại thảo luận, liên hệ với quá trình thực tập, học tập của chính mình tại Phân hiệu, các thành viên trong nhóm chỉ cần gõ lệnh: *“Hãy viết một bài tiểu luận 2000 từ về vai trò của thực tiễn đối với nhận thức, có phần liên hệ bản thân là SV Học viện Tài chính”*. ChatGPT sẽ lập tức tạo ra một bài viết chung chung, thiếu chiều sâu thực tế. Khi lên thuyết trình, SV chỉ đọc lại các slide do AI gợi ý một cách vô hồn, hoàn toàn không hiểu bản chất biện chứng giữa “thực tiễn” và “nhận thức” là gì.

Sự bất bình đẳng về năng lực tiếp cận công nghệ và khoảng cách “kỹ nghệ ra lệnh” ở đội ngũ GV. Mặc dù đội ngũ GV tại Phân hiệu tỉnh Hưng Yên có tinh thần đổi mới cao nhưng sự chuẩn bị về mặt kỹ năng số, đặc biệt là năng lực “Kỹ nghệ ra lệnh” (Prompt Engineering) lại diễn ra không đồng đều. Một bộ phận GV, đặc biệt là GV có nhiều năm kinh nghiệm, còn gặp lúng túng khi tích hợp công nghệ vào bài giảng một cách hữu cơ, thường chỉ dừng lại ở mức coi ChatGPT như một thanh tìm kiếm Google nâng cao. Ngược lại, một số GV trẻ lại có xu hướng quá lạm dụng công nghệ, đưa AI vào lớp học một cách khiên cưỡng mà thiếu đi sự kiểm soát nội dung chính trị (Bộ Giáo dục và Đào tạo, 2023). Sự thiếu hụt các khóa đào tạo bài bản, chính thống từ phía nhà trường về cách thức khai thác AI trong khoa học xã hội đã tạo ra khoảng cách lớn về hiệu quả giảng dạy giữa các lớp, khiến việc ứng dụng công nghệ mang tính chất tự phát, manh mún và phụ thuộc vào sở thích cá nhân của từng thầy cô chứ chưa cấu trúc thành một chiến lược sư phạm đồng bộ. Ví dụ: Trong giờ thảo luận về “Biện chứng giữa lực lượng sản xuất và quan hệ sản xuất”, do GV chưa thấu hiểu cách ra lệnh giới hạn bối cảnh cho AI, thầy cô đã yêu cầu ChatGPT: *“Hãy lấy ví dụ về lực lượng sản xuất và quan hệ sản xuất ở Việt Nam”*. Kết quả AI trả về một loạt phân tích vĩ mô quá phức tạp với thuật ngữ kinh tế học phương Tây, không sát với nội dung bài học. GV không kịp đóng gói, giải thích lại khiến SV bên dưới hoàn toàn hoang mang, tiết học trở nên nặng nề và phản tác dụng sư phạm.

2.2. Quy trình ứng dụng ChatGPT trong giảng dạy Triết học Mác-Lênin tại Học viện Tài chính - Phân hiệu tỉnh Hưng Yên hiện nay

Giai đoạn 1: Chuẩn bị ngữ cảnh và thiết lập khung lý luận

Để khắc phục hạn chế về tính khái quát chung và dữ liệu đa chiều của các mô hình ngôn ngữ lớn như ChatGPT, GV cần thực hiện bước “bồi đắp ngữ cảnh” (Context Injection) trước khi triển khai giảng dạy. Thay vì đặt các câu hỏi trực diện, GV cần chủ động nạp các tài liệu nền tảng gồm: Giáo trình Triết học Mác-Lênin, Văn kiện Đại hội Đảng, và các báo cáo thực trạng về kinh tế - xã hội tại tỉnh Hưng Yên. Mục đích là tạo ra một “khung tham chiếu” (reference framework) cho AI. Ví dụ: Khi giảng dạy chương về “Quy luật quan hệ sản xuất phù hợp với trình độ phát triển của lực lượng sản xuất”, thay vì để AI tự giải thích, GV sử dụng lệnh: “Với tư cách là một GV Triết học tại Học viện Tài chính, hãy phân tích sự biến đổi của quan hệ

sản xuất trong bối cảnh chuyển đổi số tại các đơn vị hành chính và doanh nghiệp tài chính ở Hưng Yên hiện nay. Phân tích phải dựa trên quan điểm duy vật lịch sử của Mác-Lênin và bám sát các nghị quyết về kinh tế số của Đảng Cộng sản Việt Nam". Việc "gắn" nội dung với ngữ cảnh cụ thể như trên giúp AI không đưa ra các diễn giải xa rời thực tiễn, đồng thời đảm bảo sự chuẩn xác về tư tưởng chính trị.

Giai đoạn 2: Tương tác trực tiếp và tổ chức tranh biện tại giảng đường

Tại giảng đường, AI không đóng vai trò là "nguồn chân lý" hay "GV thay thế" mà là "đối tượng để phản biện". GV cần tổ chức các phiên thảo luận nhóm, nơi AI đóng vai trò là một người phản biện giả định (adversarial agent). Ví dụ: Khi học về "Mối quan hệ biện chứng giữa tồn tại xã hội và ý thức xã hội", GV yêu cầu SV nhập câu lệnh cho AI: "Hãy lập luận rằng trong thời đại số hóa, ý thức xã hội là yếu tố duy nhất quyết định sự thay đổi của kinh tế tài chính, bỏ qua vai trò của các yếu tố vật chất". Sau khi AI đưa ra kết quả, SV phải sử dụng toàn bộ kiến thức đã học trong giáo trình để "bắt lỗi" AI, chỉ ra các điểm phiến diện, siêu hình hoặc sai lệch trong lập luận của công cụ này. Quá trình này buộc SV phải nắm vững lý luận gốc để bảo vệ quan điểm, qua đó phát triển tư duy phản biện sắc bén và khả năng nhận diện các luận điệu sai trái, chống phá trên không gian mạng - một kỹ năng đặc biệt quan trọng đối với SV Học viện Tài chính trong môi trường thông tin nhiễu loạn hiện nay.

Giai đoạn 3: Kiểm định học thuật và đánh giá qua "Nhật ký AI"

Giai đoạn cuối cùng là khâu kiểm soát đạo đức và năng lực số của SV thông qua hồ sơ "Nhật ký AI". Mỗi bài tiểu luận hoặc bài tập lớn về Triết học phải đi kèm một bản "Nhật ký AI" liệt kê chi tiết các lệnh (prompts) đã sử dụng, kết quả AI trả về và quan trọng nhất là bảng đối chiếu (cross-check) với giáo trình chính thống. Ví dụ minh họa: Trong bài tập về "Tư duy biện chứng trong quản trị rủi ro tài chính", SV phải trình bày rõ: "Tôi đã hỏi AI về nội dung X, kết quả trả về là Y. Tuy nhiên, sau khi đối chiếu với chương IV của Giáo trình Triết học Mác-Lênin, tác giả nhận thấy nội dung Z của AI còn thiếu sự nhấn mạnh về tính kế thừa đã chủ động sửa đổi và bổ sung quan điểm của V.I. Lenin về quản lý kinh tế để làm rõ vấn đề". Quy trình này không chỉ tạo thói quen trung thực trong nghiên cứu khoa học mà còn biến mỗi bài tập trên lớp thành một bài thực hành về năng lực kiểm soát công nghệ. GV đóng vai trò là "bộ lọc" cuối cùng, đánh giá SV dựa trên khả năng phát hiện lỗi và khả năng làm chủ lý luận, từ đó đảm bảo rằng dù công nghệ có phát triển đến đâu, nền tảng tư tưởng và bản lĩnh chính trị của người học tại Phân hiệu tỉnh Hưng Yên luôn được giữ vững và phát huy.

2.3. Giải pháp ứng dụng ChatGPT trong giảng dạy Triết học Mác-Lênin tại Học viện Tài chính - Phân hiệu tỉnh Hưng Yên hiện nay

2.3.1. Tái cấu trúc quy trình lên lớp theo mô hình vòng lặp dạy học tích hợp AI

Giải pháp then chốt đầu tiên là GV phải chủ động từ bỏ mô hình truyền thụ một chiều truyền thống để chuyển sang cấu trúc lại quy trình giảng dạy, biến ChatGPT thành một mắt xích hữu cơ trong chuỗi hoạt động tương tác tại lớp. Quy trình này được vận hành theo cơ chế bốn bước khép kín: GV thiết kế học liệu bằng AI → SV sử dụng AI để chuẩn bị bài và tra cứu nhanh → Tranh luận trên lớp nhằm bóc tách, phản biện các "điểm mù" của AI → GV định hướng, chốt kiến thức bản chất. Trong mô hình này, không gian lớp học không còn là nơi nhồi nhét khái niệm mà trở thành diễn đàn để SV tư duy và vận dụng lý luận. Việc sử dụng AI ở giai đoạn chuẩn bị giúp giải phóng thời gian đọc chép trên lớp, dành trọn vẹn thời lượng cho các hoạt động thảo luận chuyên sâu (Thanh Ngà, 2024). GV đóng vai trò là người thiết kế kịch bản và điều phối, đảm bảo SV không tiếp nhận thông tin từ ChatGPT một cách thụ động mà luôn đặt nó dưới lăng kính hoài nghi khoa học. Ví dụ: Khi giảng phần "Lý luận nhận thức" (Nội dung: Biện chứng của quá trình nhận thức từ trực quan sinh động đến tư duy trừu tượng), GV không đơn thuần đọc định nghĩa. Trước buổi học, GV giao nhiệm vụ cho SV: "Hãy yêu cầu ChatGPT giải thích quy trình một nhà phân tích tài chính dự báo xu hướng chứng khoán dựa trên lý luận nhận thức của Triết học Mác-Lênin". Trên lớp, các nhóm SV sẽ trình bày kết quả từ AI, cùng nhau phân tích xem việc thu thập đồ thị kỹ thuật (trực quan sinh động) và việc đưa ra quy luật kinh tế ngầm (tư duy trừu tượng) đã được AI kết nối đúng biện chứng chưa. GV sẽ là người tổng kết cuối cùng để chuẩn hóa kiến thức.

2.3.2. Chuẩn hóa năng lực “Kỹ nghệ ra lệnh” (Prompt Engineering) cho chủ thể dạy và học

Hiệu quả của ChatGPT phụ thuộc hoàn toàn vào năng lực đặt câu lệnh của người sử dụng. Do đó, Phân hiệu tỉnh Hưng Yên cần tổ chức các buổi tập huấn chuyên đề để chuẩn hóa kỹ năng này cho cả GV và SV theo công thức chuyên biệt của khoa học chính trị: Vai trò (Role) + Bối cảnh (Context) + Nhiệm vụ (Task) + Giới hạn (Constraint). Bản chất của ChatGPT là tổng hợp dữ liệu từ kho tri thức đa dạng, nếu câu lệnh quá chung chung, kết quả trả về sẽ mang tính giáo điều, sáo rỗng hoặc lệch lạc so với giáo trình chuẩn. Việc làm chủ kỹ nghệ ra lệnh giúp GV khai thác sâu kho dữ liệu thực tiễn kinh tế để làm giàu bài giảng, đồng thời giúp SV biết cách “chất vấn” AI để có câu trả lời sắc nét nhất, tránh được tình trạng đọc các văn bản dịch thô, không sát với thuật ngữ kinh điển của chủ nghĩa Mác-Lênin. Ví dụ: Thay vì để SV gõ lệnh thô: “*Hãy nói về quy luật quan hệ sản xuất phù hợp với trình độ phát triển của lực lượng sản xuất*”, GV hướng dẫn SV chuẩn hóa câu lệnh như sau: “*Hãy đóng vai là một nhà kinh tế học định hướng xã hội chủ nghĩa tại Việt Nam. Hãy phân tích sự mâu thuẫn và tương thích giữa trình độ công nghệ AI (Lực lượng sản xuất) và các quy định pháp lý về sở hữu trí tuệ hiện nay tại Việt Nam (Quan hệ sản xuất). Yêu cầu: Trả lời ngắn gọn dưới 400 từ, sử dụng chính xác các phạm trù trong Giáo trình Triết học Mác-Lênin năm 2021 của Bộ Giáo dục và Đào tạo, lập luận có số liệu hoặc ví dụ thực tế tại Việt Nam*”.

2.3.3. Đổi mới căn bản triết lý và hình thức kiểm tra, đánh giá người học

Khi công nghệ có thể sản xuất một bài luận đạt điểm trung bình khá trong vòng vài giây, các hình thức kiểm tra tự luận truyền thống mang tính chất tái hiện tri thức (nhớ - hiểu) lập tức bị vô hiệu hóa. Giải pháp cấp bách là phải dịch chuyển trọng tâm đánh giá từ “kết quả bài viết cuối cùng” sang “quá trình tư duy biện chứng” của SV. Nhà trường cần tăng cường các hình thức đánh giá mở như: chấm điểm dựa trên nhật ký hội thoại giữa SV và AI (Prompt Diary), tổ chức thi vấn đáp trực tiếp hoặc yêu cầu bảo vệ tiểu luận theo nhóm nhỏ. SV được quyền dùng ChatGPT để thu thập thông tin nhưng điểm số sẽ được quyết định bởi khả năng SV chứng minh năng lực độc lập tư duy, phát hiện ra những điểm sai sót, thiếu hụt trong câu trả lời của AI và dùng giáo trình gốc để hiệu chỉnh lại. Ví dụ: Trong bài tập kiểm tra giữa kỳ, GV yêu cầu SV làm bài tập: “Phê phán AI”. SV phải nộp một báo cáo gồm ba phần:

1. Câu hỏi của SV và câu trả lời của ChatGPT về chủ đề “*Vấn đề cốt lõi của hình thái kinh tế - xã hội*”.
2. Phần phân tích của SV chỉ ra ít nhất 2 điểm mà ChatGPT đã giải thích sai hoặc chưa đầy đủ theo quan điểm duy vật lịch sử (Ví dụ: AI có thể xem nhẹ vai trò quyết định của lực lượng sản xuất mà nhấn mạnh quá mức vào yếu tố công nghệ thuần túy).
3. Đoạn văn SV tự viết lại cho đúng dựa trên việc nghiên cứu giáo trình của Bộ Giáo dục và Đào tạo. GV sẽ chấm điểm dựa trên độ sâu sắc của phần phản biện này.

2.3.4. Xây dựng, bộ quy tắc đạo đức AI và thiết lập “màng lọc tư tưởng” chủ động

Giảng dạy Lý luận chính trị có đặc thù tối quan trọng là tính định hướng giai cấp và tính đảng sâu sắc. Trong khi đó, các mô hình AI như ChatGPT được huấn luyện phần lớn trên kho dữ liệu mở toàn cầu, chứa đựng không ít các luồng quan điểm phiến diện hoặc chịu sự chi phối từ thế giới quan tư sản phương Tây. Do đó, giải pháp mang tính nguyên tắc là Khoa Lý luận chính trị tại Phân hiệu phải ban hành Quy định đạo đức sử dụng AI (AI Code of Conduct). Văn bản này phân định rõ ranh giới giữa “tham khảo ý tưởng” và “đạo văn công nghệ”, đồng thời rèn luyện cho SV bản lĩnh chính trị trên không gian mạng (Trần Đình Tuấn, 2023). GV phải giữ vai trò là “màng lọc”, hướng dẫn SV nhận diện các thủ pháp lập luận ngụy biện, các thông tin sai lệch về mặt lịch sử mà AI vô tình hoặc cố ý tạo ra, từ đó củng cố niềm tin khoa học vào chủ nghĩa Mác-Lênin. Ví dụ: Khi SV hỏi ChatGPT về “*Thành tựu và hạn chế của kinh tế thị trường định hướng XHCN tại Việt Nam sau 40 năm Đổi mới*”, AI có thể đưa ra các nhận định máy móc từ các báo cáo phương Tây, cho rằng yếu tố “định hướng XHCN” làm kìm hãm thị trường tự do. Trong giờ thảo luận, GV sẽ trích dẫn trực tiếp câu trả lời này của AI lên máy chiếu, tổ chức cho lớp học dùng các quy luật triết học (như mối quan hệ giữa cái chung và cái riêng, biện chứng giữa kinh tế và chính trị) để phản bác lại luận điểm của AI, chỉ ra rằng định hướng XHCN chính là công cụ điều tiết vĩ mô giúp nền kinh tế vượt qua các cuộc khủng hoảng toàn cầu - điều mà mô hình thị trường tự do

tư bản chủ nghĩa không giải quyết được. Từ đó, SV tự rút ra kết luận và có bộ lọc tư tưởng vững vàng.

3. Kết luận

Như vậy, ứng dụng ChatGPT trong giảng dạy Triết học Mác-Lênin tại Học viện Tài chính - Phân hiệu tỉnh Hưng Yên là một xu thế khách quan, mang tính đột phá và phù hợp với chiến lược chuyển đổi số giáo dục toàn diện hiện nay. Sự xuất hiện của trí tuệ nhân tạo không làm suy giảm đi giá trị trường tồn của lý luận Mác-xít mà trái lại, nó cung cấp một phương thức kết nối hiện đại, giúp chuyển hóa những phạm trù, quy luật vốn mang tính trừu tượng cao thành những bài học thực tiễn, sinh động và gần gũi với tư duy kinh tế của SV khối ngành Tài chính - Kế toán. Qua phân tích thực trạng tại Phân hiệu tỉnh Hưng Yên có thể thấy đây là một môi trường lý tưởng để triển khai mô hình học tập tích hợp công nghệ nhờ vào sự đồng bộ của hạ tầng kỹ thuật và tư duy số năng động của cả GV lẫn SV thế hệ mới. Tuy nhiên, công nghệ suy cho cùng vẫn chỉ là phương tiện hỗ trợ, không thể thay thế được vai trò cốt lõi và tư duy định hướng của người thầy. Trong giảng dạy Lý luận chính trị, năng lực cảm hóa lòng người, bản lĩnh chính trị và sự nhạy bén trong việc định hình thế giới quan duy vật biện chứng cho người học là những giá trị độc tôn mà không một thuật toán nào có thể giả lập. Để ứng dụng ChatGPT đạt hiệu quả thực chất, đòi hỏi GV phải liên tục tự đổi mới, nâng cao năng lực “kỹ nghệ ra lệnh”, đồng thời nhà trường cần có những bước đi chủ động trong việc tái cấu trúc quy trình kiểm tra đánh giá, tập trung vào tư duy phản biện thay vì ghi nhớ máy móc. Việc kiểm soát tốt các rủi ro về “điểm mù tri thức” hay hiện tượng đạo văn sẽ giúp phát huy tối đa tiềm năng sáng tạo của công nghệ. Đẩy mạnh ứng dụng ChatGPT một cách khoa học, nghiêm túc và có hệ thống tại Phân hiệu tỉnh Hưng Yên không chỉ nâng cao chất lượng dạy học môn Triết học Mác-Lênin một cách rõ rệt mà còn góp phần quan trọng vào việc khẳng định uy tín đào tạo, chuẩn bị hành trang tư duy sắc bén cho SV tự tin hội nhập và phát triển trong nền kinh tế tri thức đầy biến động.

Tài liệu tham khảo

- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2023). *Ngành Giáo dục chủ động nghiên cứu, sử dụng ChatGPT, trí tuệ nhân tạo*. <https://moet.gov.vn/tintuc/Pages/tin-tong-hop.aspx%3FItemID=8410>, ngày 13/02/2023.
- Dương Thanh Linh (2023). Ứng dụng ChatGPT thúc đẩy dạy và học bậc đại học trong kỷ nguyên trí tuệ nhân tạo. *Tạp chí Khoa học và Công nghệ - Trường Đại học Bình Dương*, quyển 6, số 2, tr. 153-160.
- Thanh Ngà (2023). *Thuận lợi dụng ChatGPT để xuyên tạc, chống phá*. <https://cand.vn/thu-doan-loi-dung-chatgpt-de-xuyen-tac-chong-pha-post684796.html>, ngày 27/02/2023.
- Trần Đình Tuấn (2023). *Tác động của mạng xã hội, ChatGPT đến học sinh, sinh viên và giải pháp thích ứng của giáo dục*. <https://tapchigiaochuc.com.vn/tac-dong-cua-mang-xa-hoi-chatgpt-den-hoc-sinh-sinh-vien-va-giai-phap-thich-ung-cua-giao-duc.html>, ngày 30/8/2023.
- Nguyễn Nhâm (2024). ChatGPT - Góc nhìn quản lý Nhà nước. *Tạp chí Tổ chức Nhà nước*, số 3, tr. 14-16.
- Nguyễn Văn Sỹ (2025). *Chuyển đổi số để nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị ở các trường chính trị tỉnh, thành phố hiện nay*. <https://lyluanchinhtri.vn/chuyen-doi-so-de-nang-cao-chat-luong-giang-day-ly-luan-chinh-tri-o-cac-truong-chinh-tri-tinh-thanh-pho-hien-nay-6867.html>, ngày 13/05/2025.
- Phạm Mai (2023). *Bộ GD-ĐT sẽ rà soát chính sách để thích ứng với ChatGPT*. <https://www.vietnamplus.vn/bo-gd-dt-se-ra-soat-chinh-sach-de-thich-ung-voi-chatgpt-post845708.vnp>, ngày 13/02/2023